

BESZERZÉSI ÚTMUTATÓ

***Az Interregionális és transznacionális területi együttműködési programokban
résztevő magyar partnerek számára***

2023.

1. Bevezetés

A jelen dokumentum (a továbbiakban: Útmutató) célja, hogy az Európai Unió Bírósága, valamint a hazai bíróságok és a Közbeszerzési Döntőbizottság vonatkozó joggyakorlata alapján, az Európai Bizottság és a – meghatározott uniós alapokból származó támogatások felhasználása terén audit hatósági feladatot ellátó – Európai Támogatásokat Auditáló Főigazgatóság által folytatott ellenőrzésekből levonható tapasztalatokra figyelemmel rögzítse a gyakorlati tudnivalókat a hatálya alá tartozó beszerzési eljárásokra vonatkozóan, és segítséget nyújtson a Partnerek számára a beszerzéseik előkészítése, lefolytatása, dokumentálása valamint a piaci ár igazolása során. Az útmutatóban említett gyakorlati példák nem teljeskörűen vagy kizárólagosan mutatják be a szabálytalan eseteket, további esetek is megalapozhatják a szabálytalanság megállapítását.

Az útmutatóban foglaltak ismerete és alkalmazása mellett azonban elengedhetetlenül fontos a vonatkozó hatályos jogszabályokban foglaltak, a „tájékoztató az ERFA-val, ESZA-val és a Kohéziós Alappal kapcsolatos csalásmutatókról (COCOF 09/0003/00)”¹, az „összeférhetetlenségek feltárása a strukturális intézkedések keretében megvalósított közbeszerzési eljárásokban – gyakorlati útmutató”², a Közbeszerzési Hatóság által kiadott útmutatók³ és a hazai társfinanszírozási támogatási szerződés vonatkozó rendelkezéseinek ismerete és alkalmazása.

A Partner saját — általános vagy az adott beszerzésre vonatkozó egyedi — beszerzési szabályzatát úgy köteles kialakítani, hogy az ne tartalmazzon az Útmutató tartalmával ellentétes rendelkezést. Amennyiben a saját beszerzési szabályzat az Útmutató rendelkezéseinél szigorúbb előírást tartalmaz, úgy a beszerzés akkor szabályos, ha a saját beszerzési szabályzatnak is megfelel.

2. Az Útmutató hatálya

Az Útmutató alapvetően azon beszerzési igények megvalósítására vonatkozóan tartalmaz rendelkezéseket, amelyek nem tartoznak a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbt.) hatálya alá. Azokban az esetekben, ahol az Útmutató Kbt.-re való hivatkozást tartalmaz, a hivatkozott rendelkezés a közbeszerzési kötelezettség alá nem tartozó beszerzésekre is értelemszerűen alkalmazandó.

Alapelvek

Az Európai Bíróság joggyakorlata alapján az Európai Unióról szóló szerződés (EUSz) alapelvei rendelkezéseit alkalmazni kell a közbeszerzési irányelvek hatálya alá nem tartozó beszerzésekre is⁴. A legfontosabb alapelvek különösen az áruk szabad mozgása (az EK-Szerződés 28. cikke), a letelepedés szabadsága (43. cikk), a szolgáltatásnyújtás szabadsága (49. cikk), a megkülönböztetés-mentesség, az egyenlő bánásmód, az átláthatóság, az arányosság és a kölcsönös elismerés elve. Az alapelveket érvényesíteni kell a beszerzési eljárás előkészítése, lefolytatása, a döntéshozatal, a szerződés megkötése, teljesítésének ellenőrzése és a szerződés esetleges módosítása során is.

Az ajánlatkérőként eljáró Partner (a továbbiakban: ajánlatkérő) köteles minden szükséges intézkedést megtenni annak érdekében, hogy elkerülje az összeférhetetlenséget és a verseny tisztaságának sérelmét eredményező helyzetek kialakulását.

Az alapelvei rendelkezéseknek és a jelen Útmutatóban foglaltaknak nem megfelelő eljárás esetén a Európai Bizottság C(2019)3452 számú „az Unió által megosztott irányítás keretében finanszírozott

¹ https://www.nav.gov.hu/data/cms253988/Csalasra_utalo_jelek_ismertetoje_COCOF_09_0003_00.pdf

² <http://ec.europa.eu/sfc/sites/sfc2014/files/sfc-files/guide-conflict-of-interests-HU.pdf>

³ <https://kozbeszerzes.hu/kozbeszerzes-z/magyar-jogi-hatter/kozbeszerzesi-hatosag-utmutatoi/>

⁴ [A BIZOTTSÁG ÉRTELMEZŐ KÖZLEMÉNYE a közbeszerzési szerződésekről szóló irányelvek által nem, vagy csak részben szabályozott közbeszerzési eljárásokra alkalmazandó közösségi jogról \(2006/C 179/02\)](#)

kiadásokra vonatkozóan a közbeszerzési szabályok megsértése esetén a Bizottság által végrehajtandó pénzügyi korrekciók megállapításáról szóló iránymutatás meghatározásáról és jóváhagyásáról” szóló határozata szerinti pénzügyi korrekciók kerülnek alkalmazásra. Amennyiben valamely esetre a határozat nem ad iránymutatást, úgy a szabálytalan eset jellege, súlyossága, az alapot ért pénzügyi veszteség, valamint az arányosság alapján kerül az el nem számolható összeg meghatározására.

2.1. Egyenlő bánásmód

Az ajánlatkérő minden esetben köteles a beszerzési eljárás során valamennyi gazdasági szereplővel szemben egyenlő módon eljárni, így különösen:

- A gazdasági szereplőknek azonos határidőt kell biztosítani az azonos vagy hasonló terjedelmű eljárási cselekmények teljesítésére.
- A gazdasági szereplőknek azonos időt kell biztosítani az ajánlattételre.
- Az ajánlatkérő a gazdasági szereplők azonos vagy hasonló eljárását, cselekményeit nem értékelheti egymástól eltérően.
- Az ajánlatkérő köteles biztosítani, hogy a szerződés megkötését követően nem kerül sor annak oly módon történő módosításra, amely sértené az ajánlattételre felkért gazdasági szereplők közötti egyenlő bánásmódot (pl.: nem módosítja a teljesítési határidőt, ajánlati árat, bármely egyéb az ajánlat elbírálása szempontjából kulcsfontosságú ajánlati elemet, szempontot oly módon, hogy az sértse az ajánlattevők közötti egyenlő bánásmódot.)

2.2. A verseny tisztasága

Az ajánlatkérőnek biztosítani kell, hogy a beszerzési eljárás és a döntéshozatal illetéktelen befolyástól mentes és pártatlan legyen.

Ajánlatkérő minden körülmények között köteles biztosítani azt, hogy az ajánlattételre felkért gazdasági szereplőknek azonos információ álljon az ajánlattételhez rendelkezésre. Nem biztosított a verseny tisztasága, ha az ajánlattételre felkért gazdasági szereplő vagy az ahhoz köthető személy (rokonság, üzleti kapcsolat stb. miatt) korábban olyan többletinformációhoz jutott, amely a többi gazdasági szereplő számára nem volt biztosítva, így a gazdasági szereplő a többiekénél kedvezőbb helyzetből tehetne ajánlatot. Így pl.: az ajánlattételre felkért gazdasági szereplő készítette a támogatáshoz a pályázatot és ennek kapcsán olyan többletinformációk jutottak a tudomására, amely elősegíti a kedvezőbb ajánlat megtételét. Nem megfelelő az az eljárás sem, ha a projektmenedzsment feladatokat ellátó gazdasági szereplő tesz egy olyan beszerzési eljárásban ajánlatot, amellyel kapcsolatban többletinformációkkal rendelkezett. A többletinformáció hiányának igazolása a Partner kötelezettsége.

A verseny tisztaságát veszélyeztető helyzet áll fenn továbbá akkor is, ha a tulajdonosi jogviszonyon túlmutatóan az ajánlatkérő részéről a közbeszerzési eljárásban olyan személyek/szervezetek vesznek részt és gyakorolnak befolyást a beszerzési eljárás eredményére, akik/amelyek az ajánlattevő gazdasági társaságban az ajánlatkérői/tulajdonosi érdekeket funkciójuknál fogva testesítik meg.

Minden körülmények között az Ajánlatkérő felelőssége annak bizonyítása, hogy a verseny tisztasága biztosított és az ajánlattételre felkért gazdasági szereplők egyike sem rendelkezett a másikkal kapcsolatban többletinformációkkal.

Az ajánlatkérőnek már a beszerzési eljárás tervezési, előkészítési szakaszában is erre tekintettel kell eljárnia, így az eljárás ajánlatkérői oldalon megjelenő szereplőit is fokozott gondossággal kell kiválasztania. E tekintetben lényeges elvárás, hogy ajánlatkérő a tőle elvárható gondos eljárás mellett a teljesítésre alkalmas ajánlattevőket kérjen fel az ajánlattételre. Arról hogy mely gazdasági szereplő

minősül teljesítésre alkalmasnak, azaz potenciális gazdasági szereplőnek, jelen Útmutató 3.2. pontja rendelkezik.

2.3. Összeférhetetlenség

A verseny tisztaságának biztosítása érdekében az ajánlatkérő köteles elkerülni az összeférhetetlenség kialakulását.

Összeférhetetlen, és az eljárás előkészítésében és lefolytatásában, a döntéshozatalban, a szerződés megkötésében és teljesítésének ellenőrzésében nem vehet részt olyan személy vagy szervezet, amely funkcióinak pártatlan és tárgyilagos gyakorlására bármely okból nem képes. Nem független az az ajánlattevő, amelyben a támogatást igénylő, illetve Partner vagy tulajdonosa (irányító vagy felügyeleti szerve), annak tagja, a szervezet nevében nyilatkozattételre, képviselőre jogosult személy, ezen személy Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozója, tulajdonosi, fenntartói, vagyonkezelői, irányítási, képviseleti, munkáltatói, vagy kinevezési jogokat gyakorol, vagy fordítva, amely olyan szállítótól származik, amelynek tulajdonosa (irányító vagy felügyeleti szerve), annak tagja, a szervezet nevében nyilatkozattételre, képviselőre jogosult személy, ezen személy Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozója a partner szervezetében vagy a másik ajánlattevő szervezetében tulajdonosi, fenntartói, vagyonkezelői, irányítási, képviseleti, munkáltatói vagy kinevezési jogokat gyakorol. Nem független továbbá az ajánlattevő, ha a támogatást igénylő, illetve partner vagy másik ajánlattevő vonatkozásában partner vagy kapcsolt vállalkozásnak minősül.

Különösen ilyen oknak minősül a gazdasági vagy más érdek vagy az eljárásban részt vevő gazdasági szereplővel fennálló más közös érdek.

Külön mérlegelés nélkül összeférhetetlenek mindazok az esetek, amelyet a hazai társfinanszírozási támogatási szerződés tartalmaz.

Az ajánlatkérést megelőzően az ajánlatkérő dokumentáltan köteles elvégezni az ajánlattételre felhívni kívánt gazdasági szereplők összefonódás-vizsgálatát az interneten ingyenesen elérhető cégjegyzék-adatok alapján. Amennyiben a vizsgálat alapján olyan adat áll az ajánlatkérő rendelkezésére, amely alapján a gazdasági szereplővel szemben vagy a gazdasági szereplők között összeférhetetlenségi ok áll fenn, úgy az ajánlatkérő más gazdasági szereplőt köteles felhívni az ajánlattételre.

Az ajánlatkérő által az elszámoláshoz benyújtott, az összeférhetlenségi esetekről szóló nyilatkozat(ok) nem mentesíti(k) az ajánlatkérőt /közbeszerzést lebonyolító szervezetet az alól, hogy kétség esetén minden olyan alátámasztó dokumentumot becsatoljon az ellenőrzést végző szervezet részére, amely igazolja azt, hogy az összeférhetlenségi körülmények valóban nem álltak fenn.

Az esetleges jogsértés vizsgálatának szükségességét vetik fel az alábbi esetek⁵:

Két nem nyertes cég tulajdonosai azonos személyek voltak, vagy a nyertes egyéni vállalkozó és egy nem nyertes cég képviselője közötti vezetéknev azonosság utalt az egymástól való függetlenség hiányára.

Az egyik vállalkozás tulajdonosa és vezetője a másik vállalkozás tulajdonosának / vezetőjének rokona.

A projekt életének bármely szakaszában kapcsolattartóként megadott személy ugyanabban a projektben beszállítóvá válik.

Egy (nyertes) ajánlattevő a tervezői költségvetéssel teljesen azonos árakat tartalmazó ajánlatot nyújt be, azonban a többi ajánlattevő árai (amennyiben más ajánlattevő is nyújt be egyáltalán ajánlatot) ettől az árszinttől jelentősen eltérnek.

⁵ A felsorolt gyakorlati példák nem teljes körűen és nem kizárólagosan mutatják be a szabálytalan eseteket.

Az ajánlatkérő a beszerzés becsült értékét nem hozta nyilvánosságra, és az eljárásban sem közölte, a (nyertes) ajánlattevő pedig a becsült értékkel – forintra – megegyező összegű ellenszolgáltatást tartalmazó ajánlatot nyújt be (és adott esetben más ajánlattevőtől nem is érkezik ajánlat).

Olyan gazdasági szereplő nyújt be ajánlatot, részvételi jelentkezést, amelynek az adott beszerzési eljárással kapcsolatos döntéshozói személyükben átfedést mutatnak az ajánlatkérő – adott beszerzési eljárással kapcsolatos – döntéseinek meghozatalára jogosultakkal [az a körülmény vezethet ugyanis összeférhetlenséghez, ha például az ajánlati dokumentáció jóváhagyásáról, a beszerzési eljárás feltételrendszerének kialakításáról való döntés, az eljárást lezáró döntés meghozatalára olyan személy(ek) jogosul(ak), aki(k) egyben az ajánlatkérő tulajdonában, fenntartásában lévő gazdasági társaságban is – a beszerzési eljárásokon való indulás, benyújtandó ajánlat, szerződéskötés tekintetében – döntésre jogosult(ak)].

2.4. Az ajánlattevői minőséggel össze nem férő magatartások

A Kbt. 36. § (1) bekezdése rögzíti, hogy az ajánlattevő (vagy részvételre jelentkező) ugyanabban a közbeszerzési eljárásban – részajánlat-tételi lehetőség biztosítása esetén ugyanazon rész tekintetében – nem jelenhet meg a sajátjától eltérő másik ajánlatban (vagy jelentkezésben) sem ajánlattevőként (vagy részvételre jelentkezőként), sem alvállalkozóként, sem alkalmasságot igazoló szervezetként.

Amennyiben a közbeszerzési eljárásban nyertes ajánlattevő a közbeszerzési eljárás lezárása, azaz a szerződés megkötéséről szóló hirdetmény közzététele után a szerződés teljesítésébe a Kbt. 138. § (3) bekezdése alapján olyan alvállalkozót von be, aki a közbeszerzési eljárásban maga is ajánlattevő volt, akkor a Kbt. 36. § (1) bekezdés b) pontjának alkalmazása fogalmilag kizárt, mivel annak egyik feltétele, hogy arra még a közbeszerzési eljárás során kerüljön sor, azonban az ilyen alvállalkozó bevonása a Kbt. szabályainak megkerülését, a Kbt. alapelveinek megsértését veti fel, és súlyosan veszélyezteti a szerződéshez adott esetben kapcsolódó uniós forrás felhasználhatóságát.

A fentiek a közbeszerzési értékhatárt el nem érő beszerzések esetén is relevánsak, így az ajánlatkérővel szemben az ellenőrzésnek különösen az az elvárása, hogy megítélje azt, hogy az eljárásban részt vett – nem nyertes – ajánlattevőnek a teljesítésbe alvállalkozóként történő bevonása az alapelvek megsértését megvalósítja-e (ilyen eset lehet például, ha bizonyíték merül fel arra vonatkozóan, hogy az ajánlattevő és a leendő alvállalkozó a beszerzési eljárás során megállapodott a későbbi, alvállalkozóként történő bevonásról).

2.5. Gazdasági szereplők jogsértő kiválasztása

A közbeszerzési ellenőrzési gyakorlatban és a már lefolytatott auditok során – többek között⁶ – az alábbi tényállások merültek fel, amelyek esetleges jogsértés vizsgálatának szükségességét vetik fel:

A projektből egyes szerződésekre eső költségek el nem számolhatósága vetődött föl tekintettel arra, hogy a megelőző szerződéskötési eljárásban hiányzott a három független ajánlat, mivel pl. két nem nyertes cég tulajdonosai azonos személyek voltak, vagy a nyertes egyéni vállalkozó és egy nem nyertes cég képviselője közötti vezetéknev azonosság utalt az egymástól való függetlenség hiányára.

Különböző partnerek számára benyújtott három-három indikatív ajánlat számos esetben ugyanazoktól a vállalkozásoktól származott, a piaci ártól való indokolatlan eltérésekkel és a különböző ajánlatok közötti formai egyezőségekkel.

Az egyik vállalkozás tulajdonosa és vezetője a másik vállalkozás tulajdonosának / vezetőjének rokona.

⁶ A felsorolt gyakorlati példák nem teljes körűen és nem kizárólagosan mutatják be a szabálytalan eseteket.

A rokoni kapcsolatok ellenőrzését illetően a három ajánlat rendszerében, amennyiben az ajánlatokat benyújtó vállalkozások közül legalább kettő esetében rokoni kapcsolat áll fenn, az audit megállapítás szerint nem tekinthető biztosítottak az ajánlatok függetlensége.

A fentiekből arra lehet következtetni, hogy az ajánlatkérő azon magatartása, amikor saját szabad választása alapján olyan gazdasági szereplőket hív fel ajánlattételre, akiket egymással gazdasági érdek köt össze (pl. közös tulajdonosi kör vagy azonos vezető tisztségviselő), automatikusan jogsértésnek tekinthető, mivel az ajánlattételre felhívás már önmagában kimeríti a verseny tisztaságának biztosítására vonatkozó ajánlatkérői kötelezettség megszegését. (Ugyanez vonatkoztatható arra az esetre is, ha az ajánlattételre felhívott gazdasági szereplőt és az ajánlatkérőt köti össze gazdasági érdek.)

Az ajánlatkérővel szemben a beszerzési eljárások során különösen az az elvárás, hogy

- az ajánlatkérő biztosítsa a verseny tisztaságát az eljárás során, ennek keretében a fenti jogsértéseket elkerülendő fokozott gondossággal járjon el az ajánlattételre felhívni kívánt gazdasági szereplők kiválasztása során is,
- írásban dokumentáltan végezze el a gazdasági szereplők közötti gazdasági érdekre utaló körülmények (pl. közös tulajdonos, közös vezető tisztségviselő, azonos székhely a cégnyilvántartás adatai alapján stb.) fenn nem állásának előzetes ellenőrzését,
- képes legyen a költségek ellenőrzése során dokumentumokkal alátámasztottan bizonyítani a fenti előírások betartását, a verseny tisztaságát, átláthatóságát.

2.6. Gazdasági szereplők összehangolt magatartása

Kizárólag akkor beszélhetünk tiszta versenyről, ha a vállalkozások valódi versenytársakként lépnek fel az eljárásban, az ajánlatukban megtestesülő döntéseikben önálló céljaik és pénzügyi érdekeik öltenek testet.

2.7. A verseny átláthatóságának biztosítása

A verseny csak akkor tekinthető átláthatónak, ha a beszerzési eljárásban alkalmazott alkalmassági feltételek és értékelési szempontok az ajánlattevők számára előre megismerhetőek voltak és az ajánlatkérő ezeket következetesen alkalmazza a bírálat és értékelés során.

A megfelelő alkalmassági feltételek és az értékelési szempontrendszer kialakításában segítséget nyújtanak a Közbeszerzési Hatóság honlapján elérhető útmutatók.

Amennyiben az ajánlatkérő saját honlappal rendelkezik, köteles azon a beszerzési eljárást megindító felhívást, illetve a felhívás esetleges módosítását közzétenni.

Az ajánlatkérő köteles megfelelően dokumentálni a beszerzési eljárás minden lépését, amely biztosítja a verseny átláthatóságát, szabályos lefolytatását, különös tekintettel az alábbiakra:

- Az eljárás során a gazdasági szereplőkkel folytatott valamennyi kommunikáció.
- Az eljárásban közreműködő személyek személyazonossága, az eljárásban betöltött szerepük és felelősségük terjedelme.

Összefoglalva a verseny átláthatóságának megsértése szempontjából gyanúsak tekinthető jelek a beszerzési eljárásokban (a teljesség igénye nélkül⁷):

- valamely ajánlattevő árajánlata jóval magasabb egy adott szerződés esetében, mint ugyanazon ajánlattevő árajánlata más hasonló szerződések esetén;

⁷ COCOF 09/0003/00-HU

- egy (nyertes) ajánlattevő a tervezői költségvetéssel azonos árakat tartalmazó ajánlatot nyújt be, azonban a többi ajánlattevő árai (amennyiben más ajánlattevő is nyújt be egyáltalán ajánlatot) ettől az árszinttől jelentősen eltér;
- formai azonosságok, a szélsőséges (részletekbe menő és indokolatlan) tartalmi egyezések, valamint a túlságosan szabályos eltérések;
- közös ajánlattétel (konzorcium) és alvállalkozói szerződések, amelyek akkor korlátozzák a versenyt, ha a résztvevők önállóan is képesek lennének a feladat elvégzésére;
- bármilyen, az ajánlattevők közötti megállapodásra utaló, szóbeli vagy írásos hivatkozás;
- a nyertes ajánlattevő bevonja a vesztes ajánlattevőket alvállalkozóként;
- egy vagy több ajánlattevő visszavonja az ajánlatát (vagy a döntés felülvizsgálatára vonatkozó kérelmét), majd a nyertes ajánlattevő alvállalkozóként vonja be őt/őket a teljesítésbe;
- a nyertes ajánlattevő nem köti meg a szerződést, későbbi ismételt beszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződés végrehajtásakor azonban alvállalkozóként részt vesz annak teljesítésében;
- valamely ajánlattevőtől érkező ajánlat egy másik ajánlattevő levelezési cégjelzését, logóját, vízjelét, telefonszámát, faxszámát tartalmazza, vagy egyéb, a másik ajánlattevő ajánlatában szereplő sajátos részt tartalmaz;
- különböző ajánlattevők által benyújtott iratokban hasonló hibák, pl. szokatlan vagy azonos helyeken szereplő helyesírási hibák és elírások vannak;
- különböző ajánlattevőktől érkező ajánlatok hasonló kézírást tartalmaznak vagy írásképet mutatnak, vagy azonos irodai eszközök használatának nyomát viselik;
- különböző ajánlattevőktől érkezett ajánlatok azonos számítási hibákat tartalmaznak;
- különböző ajánlattevőktől érkezett ajánlatokból ugyanazon kellékek, mellékletek, igazolások hiányoznak (és ezt nem magyarázza az ajánlatkérés egyértelműségének hiánya vagy egyéb hibája);
- több ajánlattevő teljesen egyforma, részleteiben is (indokolatlanul) azonos árakat jelöl meg.

Több eljárás összefüggésében azonosítható főbb jelek:

- körbenyerés: mindig más ad nyerő ajánlatot, a nyertesség előre leosztottan körbejár a kartelltagok között;
- ajánlat visszatartás: csak a kartell által „nyertesnek kijelölt” ajánlattevő tesz érvényes ajánlatot, míg a többi kartelltag nem tesz ajánlatot vagy szándékosan érvénytelen ajánlatot tesz, esetleg később ezzel egyenértékűen viselkedik (pl. visszalép vagy nem teljesít hiánypótlást);
- színlelt ajánlattétel: csak a kartell által „nyertesnek kijelölt” ajánlattevő tesz érvényes ajánlatot, míg a többi kartelltag szándékosan eleve versenyképtelen ajánlatot tesz;
- piacfelosztás: az ajánlattevők egymás között felosztják a piacot és megállapodnak, hogy adott megrendelőként, vagy adott földrajzi piacokon nem fognak versenyezni;
- a nyertes ajánlatok valamilyen földrajzi rendszerezettséget mutatnak;
- a rendszeres ajánlattevők nem tesznek ajánlatot olyan esetben, amikor arra számítani lehetett volna, más esetekben viszont továbbra is rendszeresen adnak ajánlatokat;
- az ajánlatok hirtelen romlása vagy egységesülése a korábbiakhoz képest.

3. A közpénzek költséghatékony és felelős módon történő felhasználása

3.1. A többes elszámolás tilalma

Ugyanarra a konkrét tevékenységre vonatkozó költség csak egyszer számolható el bármelyik programban. Amennyiben a konkrét beszerzési eljárás több programot is érint, pontosan dokumentálni szükséges azt, hogy az egyes beszerzésekből mekkora költség melyik programban kerül/került elszámolásra. A dokumentációt alátámasztásként kérés esetén a hitelesítő szervezet rendelkezésére kell bocsátani az elszámolni kívánt költségek hitelesítése során.

Ajánlatkérő köteles biztosítani, hogy a megkötött és elszámolásra benyújtott szerződésekben, valamint a projektben elszámolt személyek (pl.: munkavállalók) által ellátandó feladatok között ne legyen átfedés, azoknak minden esetben pontosan elhatárolhatónak kell lenniük.

Amennyiben a többes elszámolás gyanúja felmerül és a Partner nem tudja hitelt érdemlően bizonyítani, hogy az adott költség más forrásból nem került finanszírozásra, a kapcsolódó költség nem hitelesíthető, ezáltal nem elszámolható.

3.2. A piaci árnak való megfelelés

Az elszámolásra kerülő egységárak nem haladhatják meg a piaci árat. A piaci árnak való megfelelés bizonyítása a partner feladata és felelőssége.

A piaci árnak történő megfelelés alátámasztására a hazai társfinanszírozási támogatási szerződésben, illetve az egyes programok elszámolási segédletében meghatározott számú, kizárólag olyan ajánlat fogadható el, amely potenciális gazdasági szereplőtől származik.

Potenciális az a gazdasági szereplő, amelytől az ajánlatkérő alappal várhatja a beszerzési igény megfelelő szaktudással történő és a piaci viszonyokat tükröző áron való teljesítését. Amennyiben a beszerzési igény teljesítése hatósági engedélyhez, nyilvántartásba vételhez vagy más, jogszabályban meghatározott feltételhez kötött, úgy csak olyan gazdasági szereplő tekinthető potenciálisnak, amely ezen feltételeknek megfelel.

Az ajánlatkérést megelőzően az ajánlatkérő felelőssége arról meggyőződni, hogy a gazdasági szereplő potenciális ajánlattevőnek minősül-e. Ennek alátámasztására alkalmas lehet, ha a gazdasági szereplő a beszerzés tárgya szerinti beszerzési eljárások rendszeres résztvevője, vagy egyébként a beszerzés tárgyához fűződő általános gazdasági érdekeltséggel, gazdasági szereplői minőséggel rendelkezik. A tevékenységi kör alátámasztásához megfelelő dokumentum lehet a cégjegyzékben feltüntetett tevékenységi körök ismerete, a gazdasági szereplő honlapjának ellenőrzése vagy potenciális gazdasági szereplői minőségének egyéb módon való alátámasztása⁸.

Amennyiben a kiválasztott potenciális gazdasági szereplő - annak ellenére, hogy saját maga is el tudná látni a feladatot - alvállalkozót von be a teljesítésbe, úgy azt az ajánlatában is köteles jelezni. Amennyiben az alvállalkozók bevonása a szerződés teljesítése során válik szükségessé, úgy az csak a megrendelő részére való bejelentést követően lehetséges.

Az ajánlatkérés során az ajánlatkérő köteles előírni az alvállalkozói szerződések tartalmára, összegére és kifizetésére vonatkozó transzparenciát, tehát ezek ellenőrzése is vizsgálat tárgya lehet. Ennek hiánya esetén a szerződés részben vagy egészben nem elszámolható.

3.3. A minőségi ajánlatokat elősegítő alkalmassági feltételek és értékelési szempontrendszer

Az ajánlatkérőnek az alkalmassági követelmények meghatározását az esélyegyenlőségre, az egyenlő elbánásra és a verseny tisztaságára vonatkozó alapelvek figyelembevételével mellett a beszerzés tárgyára kell korlátoznia, és azokat — a beszerzés becsült értékére is tekintettel — legfeljebb a szerződés teljesítéséhez ténylegesen szükséges feltételek mértékéig lehet előírni. E tekintetben indokolt a közbeszerzési törvény vonatkozó rendelkezéseinek megfelelő alkalmazása. Az ajánlatkérő által kialakított értékelési szempontok nem biztosíthatnak az ajánlatkérő részére önkényes döntési lehetőséget, hanem mennyiségi és szakmai szempontok alapján értékelhető tényezőkön kell alapulnia, biztosítva a benyújtandó ajánlatok objektív összehasonlíthatóságát.

⁸ A dokumentációt alátámasztásként kérés esetén a hitelesítő szervezet rendelkezésére kell bocsátani az elszámolni kívánt költségek hitelesítése során.

3.4. Jóhiszeműség és tisztességesség

Az ajánlatkérő a beszerzési eljárás előkészítse és lefolytatása során köteles jóhiszeműen és tisztességesen eljárni.

A fentiekben részletezett alapelvek bármelyikének megsértése esetén, vagy ha a beszerzés dokumentumaiból nem állapítható meg azok betartása, a beszerzés eredményeképpen megkötött szerződésben/megrendelőben meghatározott munka ellenértéke részben vagy egészben nem lesz elszámolható.

4. A beszerzési eljárások szabályai

4.1. A beszerzési eljárások általános szabályai, a beszerzési eljárás előkészítése

A beszerzési eljárások konkrét típusait (egy-, kettő-, többajánlatos eljárás) a hazai társfinanszírozási támogatási szerződés, valamint az elszámolási segédlet tartalmazza. Az ajánlatkérő a beszerzési eljárás lefolytatása alól csak abban az esetben mentesülhet, ha kizárólagos jogra hivatkozik és ezt megfelelő jogszabályhely megjelölésével vagy ennek hiányában a gazdasági szereplő által kiállított kizárólagosságról szóló nyilatkozattal igazolja.

4.1.1. Becsült érték

A beszerzési igény becsült értékét az ajánlatkérő köteles alátámasztani a Kbt. 16-19. §-ainak alkalmazásával. A becsült érték meghatározása során az ajánlatkérő köteles figyelemmel lenni a Kbt. 19. §-ában meghatározott ún. részekre bontás tilalmára.

A becsült érték meghatározásával, az alkalmazható módszerekkel és a részekre bontás tilalmával kapcsolatban segítséget nyújt a Közbeszerzési Hatóság honlapján elérhető útmutató és példatár.

4.1.2. Beszerzési terv készítésének kötelezettsége

Ajánlatkérő köteles az adott projektben megvalósítani tervezett beszerzéseit a Kbt. részekre bontás tilalmára vonatkozó rendelkezései szerint megvizsgálni, azokról beszerzési tervet készíteni, a tervezett közbeszerzési eljárásokat pedig a közbeszerzési tervben feltüntetni. A beszerzési tervet az ajánlatkérő úgy köteles elkészíteni, ahogy az egyértelmű képet adjon arról, hogy a projektben milyen beszerzéseket tervez lefolytatni, azok tekintetében hogyan alkalmazta a részekre bontás tilalmának szabályát és azokat milyen beszerzési eljárás keretében (egy-, kettő-, háromajánlatos beszerzés) tervezi beszerezni.

4.1.3. Központosított közbeszerzés

Az ajánlatkérő köteles meggyőződni arról, hogy beszerzési igénye nem tartozik-e a központosított közbeszerzés körébe és köteles a vonatkozó jogszabályokban előírt bejelentési adatszolgáltatási kötelezettségeinek eleget tenni.

Az ajánlatkérő csak akkor jogosult a beszerzési eljárás lefolytatására, ha igénye nem tartozik a központosított közbeszerzés körébe vagy az igény saját hatáskörben való megvalósítását engedélyezték.

Egy adott tárgyi eszköz vagy szolgáltatás beszerzése akár több, egyaránt központosított közbeszerzést szabályozó jogszabály tárgyi hatálya alá is tartozhat. Ilyen jogszabályok különösen:

- a központosított közbeszerzési rendszerről, valamint a központi beszerző szervezet feladat- és hatásköréről szóló 168/2004. (V. 25.) Korm. rendelet;
- a Nemzeti Kommunikációs Hivatalról és a kormányzati kommunikációs beszerzések központosított közbeszerzési rendszeréről szóló 247/2014. (X. 1.) Korm. rendelet;

- a központosított informatikai és elektronikus hírközlési szolgáltatásokról szóló 309/2011. (XII. 23.) Korm. rendelet;
- a Nemzeti Hírközlési és Informatikai Tanácsról, valamint a Digitális Kormányzati Ügynökség Zártkörűen Működő Részvénytársaság és a kormányzati informatikai beszerzések központosított közbeszerzési rendszeréről szóló 301/2018. (XII. 27.) Korm. rendelet.

4.2. Beszerzési eljárás lefolytatása

4.2.1. Ajánlatkérés, az ajánlatok összehasonlíthatóságának, az alkalmassági-, értékelési szempont objektivitás biztosítása

Az ajánlatkérő felelőssége annak biztosítása, hogy az ajánlatkérés alkalmas legyen összehasonlítható ajánlatok megtételére.

Az összehasonlíthatóság alapja a kellő részletezettséggel összeállított feladatleírás/műszaki tartalom, amelyből az ajánlattevők számára egyértelműen azonosítható az egyes feladategységek/beszerzendő eszközök mennyisége és tartalma, amelyek az ajánlati árra befolyással lehetnek. Ezen feladategységeket/beszerzendő eszközöket részösszegekkel/egységárral is árazni kell, egyösszegű ajánlati ár nem fogadható el.

Ajánlatkérőnek az alkalmassági és az értékelési szempontrendszer kapcsán az objektivitást minden esetben biztosítani szükséges.

4.2.2. A bírálati cselekmények

A bírálat

Az eljárás dokumentumaiból megállapíthatónak kell lennie az alábbi személyek személyazonosságának⁹:

- a döntéshozó személy vagy — testületi döntéshozatal esetén — a döntéshozatalra jogosult testület tagjai,
- a bírálatot végző személy vagy — bírálóbizottság felállítása esetén — a bírálóbizottság meghatározott szakértelmet képviselő, illetve meghatározott bizottsági funkciót betöltő tagjai. A bírálatban közreműködő személyek és a döntéshozó vonatkozásában az ajánlatkérő köteles az összeférhetlenségi szabályok érvényesítésére.

Az ajánlattételi határidő leteltét követően az ajánlatkérő megvizsgálja, hogy a beérkezett ajánlatok megfelelnek-e az ajánlatkérésben és a vonatkozó jogszabályokban előírt feltételeknek. Az elkészen beérkezett ajánlat érvénytelen.

A bírálatot az ajánlati kötöttség fennállása alatt kell elvégezni.

Az értékelés

Az ajánlatkérő a bírálatot követően köteles felállítani az érvényes ajánlatok közötti értékelési sorrendet.

A bírálat és értékelés menetének, valamint a döntéshozatalnak teljeskörűen rekonstruálhatónak kell lennie a beszerzési eljárás dokumentumai alapján¹⁰.

⁹ A dokumentációt alátámasztásként kérés esetén a hitelesítő szervezet rendelkezésére kell bocsátani az elszámolni kívánt költségek hitelesítése során.

¹⁰ A dokumentációt alátámasztásként kérés esetén a hitelesítő szervezet rendelkezésére kell bocsátani az elszámolni kívánt költségek hitelesítése során.

4.3. A szerződésmódosítás korlátai

A beszerzési eljárás alapján megkötött szerződés módosítása nem irányulhat arra, hogy

- az ajánlatkérő átvállaljon a nyertes ajánlattevőt terhelő többletmunkaköltségeket,
- az ajánlatkérő indokolatlanul átvállaljon egyéb, a szerződés alapján a nyertes ajánlattevőt terhelő kockázatokat,
- a nyertes ajánlattevőként szerződő felet mentesítse az olyan szerződésszegésbe esés alól, amelyért felelős lenne, vagy
- a nyertes ajánlattevőként szerződő felet mentesítse az olyan szerződésszegés, illetve annak jogkövetkezményei alól, amelyért felelős.

A szerződés kizárólag abban az esetben kerülhet módosításra, ha a szerződéskötést követően merül fel olyan, az ajánlatkéréskor, illetve a szerződéskötéskor előre nem látható körülmény, amely a módosítást indokoltá teszi.

5. Benyújtandó dokumentumok

Az Útmutatóban előírtak betartása és megfelelő dokumentálása a Partner feladata és felelőssége. Az egyes beszerzési eljárások elszámolásához benyújtandó alátámasztó dokumentumok körét jelen Útmutató nem változtatja meg. Az első szintű ellenőrzés azonban az elszámolási segédletekben felsorolt dokumentumokon túl egyéb dokumentumokat is kérhet annak megállapítása érdekében, hogy a beszerzésekkel kapcsolatos, jelen Útmutatóban ismertetett szabályok betartásra kerültek-e. Amennyiben a Partner nem tudja hitelt érdemlően bizonyítani a beszerzési szabályoknak történő megfelelést, a kapcsolódó költség vagy annak egy része nem hitelesíthető, ezáltal nem elszámolható.